

Leadership Qualities

Parasha Pinchas

Bendbar - d. - Artzardl Stee Chmah of 889

¹² HASHEM said to Moses, "Go up to this mountain of Abarim and see the Land that I have given to the Children of Israel. ¹³ You shall see it and you shall be gathered unto your people, you, too, as Aaron your brother was gathered in; ¹⁴ because you rebelled against My word in the Wilderness of Zin, in the assembly's strife, to sanctify Me at the water before their eyes. They were the waters of strife at Kadesh, in the Wilderness of Zin."

¹⁵ Moses spoke to HASHEM, saying, ¹⁶ "May HASHEM, God of the spirits of all flesh, appoint a man over the assembly, ¹⁷ who shall go out before them and come in before them, who shall take them out and bring them in; and let the assembly of HASHEM not be like sheep that have no shepherd."

¹⁸ HASHEM said to Moses, "Take to yourself Joshua son of Nun, a man in whom there is spirit, and lean your hand upon him."

2 Sichas Mussar - R. Shnelevitz - pg 263
 ויאמר ה' אל משה, קח לך את יהושע בן נון, איש אשר רוח בו
 (במדבר כו"ח).
 Hashem told Moshe. Take Yehoshua the son of Nun, a
 man of spirit (Bamidbar 27:18).

The Torah is pinpointing the particular quality which determined the selection of Yehoshua as the leader of the Jewish people who would bring them into the land of Israel. Why was he chosen over others? His personal greatness was not the determining factor, because there were men greater than him. This is pointed out by Ramban who explains that the spies were listed in order of greatness, and Yehoshua is the fifth on the list. Calev, for example, was third.

3 Inspiratio i Insight - pg 234
 The Gemara (Bava Basra 75a) relates that after Yehoshua succeeded Moshe, the elders of the generation said:

פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה. אוי לה לאותה
 בנשה, אוי לה לאותה בלימה!
 The face of Moshe was like the face of the sun, the face
 of Yehoshua is like the face of the moon. Woe for this
 shame, woe for this humiliation!

וכיון שאמר לו הקב"ה למשה, עלה אל הר
 העברים הזה ונאספת אל עמך וגו' כאשר מרייתם
 פי וגו' במריבת העדה להקדישני במים לעיניהם,
 ומשה ידע בגופשו שהסיבה לזה היתה, משום
 שלפי גודל רוחו לא היה יכול לסבול ולירד*
 כ"כ לדעתם ולשאפתם החומרי, לכן בא בבקשה
 לפני הקב"ה לטובת ישראל, שימנה להם כעת
 מנהיג, שמלבד גודל רוחו שיהיה בו, יהיה ג"כ
 קרוב אל העם כדי שירגיש את כל מחסורם
 ומשאלותם הארציים, ושללא יארע לו עוד שום
 מכשול בהנהגתו את העם כמו שאירע לו למשה.

אותו, אבל להשפיע להם שיאכלו בשר שהוא
 מאכל גשמי, לא היה אפשר לו למשה רבינו
 שהיה כולו רוחני ורחוק מטבע הגשמי, להשפיע
 להם מאכל גם ומגושם כבשר, אם לא שירד
 מגובה מצלתו למדרגה יותר נמוכה, ודבר זה
 לרדת ממעלתו הנישאה למדרגה נמוכה יותר,
 היה לו למשה מר ממות, לכן צעק לפני הקב"ה
 ורש"י כתב שהחטא היה שהיה לו לדבר אל
 הסלע, והוא הכה אותו, ובאמת מבואר במדרש
 חו"ל כשתי הדעות הללו, אולם הסיבה לזה היה
 משום שהמרו את רוחו, לכן ויבטא בשפתיו,
 כמו"ש תהלים ק"ו, וכיון שבא לכלל כעס בא
 לכלל שגגה והכה את הסלע פעמיים, וכל זה היה
 משום שלגודל רוחניותו ורחוקו מטבע העולם
 החומרי, יצא המכשול הזה של מי מריבת.

א. בפרשה זו יש לדייק א. מה הבונה במה
 שאמר כאן אלפי הרוחות לכל בשר, ב. מהו כפל
 הלשון אשר יצא לפנים ואשר יבוא לפניהם,
 ואשר יוציאם ואשר יביאם, ג. מה הצורך לדבר
 לפני הקב"ה במשל ולומר ולא תהיה עדת ה'
 כצאן אשר אין להם רועה, וכי יש צורך להמחיש
 את הענין המבוקש מהקב"ה במשל ומליצה
 להמשילים לצאן ורועה.

ואפשר להבין בזה, דאמנם ידע משה שהקב"ה
 ודאי ימנה לישראל מנהיג ומנהל להנהיגם, אלא
 עיקר שאלתו ובקשתו היתה שימנה להם מנהיג
 כזה שיהיה בו שתי המדות ההפכיות, היינו
 שיהיה איש רם המעלה וגדול הרוח כראוי לעדת
 ה', וביחוד לדור המדבר שהיה דור דעה, [וכמו"ש
 אכל לעומת
 זה שיהיה בו בהמנהיג גם מדה ההפכית, שיוכל
 לירד לעם ולהזדקק לדרישותיו הגשמיים וצרכיו
 החומריים, לסבול אותם ולמלא את משאלותם
 של בני אדם מלוכשי החומר.

כי מצינו בחטא המתאוננים, שטען משה לפני
 הקב"ה ואמר: למה הרעות לעבדך וגו' לשום
 את משא כל העם הזה עלי, האנכי הרייתי את כל
 העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו
 בחקיד כאשר ישא האומן את היונק וגו', מאין
 לי בשר לתת לכל העם הזה וגו', לא אוכל אנכי
 לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני, ואם
 ככה את עושה לי הרגני נא הרוג וגו' ואל אראה
 ברעתי (במדבר י"א), ופירשו בזה בהתורה
 והמצוה להגאון מלבי"ם ז"ל, וכן בספר בית דוד
 להגאון ר' דוד טבלי ז"ל (דרוש ג'), שכוננת
 משה רבינו בטענתו היתה, כי הוא לפי גודל
 מעלתו שהיה איש האלקים כאחד מצבא מרום,
 רחוק עד קצה האחרון מהטבע, שבוכותו ירד
 המן לישראל, שהיה מוזן רוחני כמו"ש (יומא
 ע"ה) לחם אבירים, לחם שמלאכי השרת אוכלים

ולכן אמר, יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר
 איש על העדה, וכתב רש"י: אלקי הרוחות, למה
 נאמר, אמר לפניו, רבש"ע גלוי וידוע לפניך
 דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה, מנה
 עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי
 דעתו, ע"כ, ולדברינו יתבאר הכוונה ג"כ במ"ש
 אלקי הרוחות לכל בשר, היינו שבבריאת האדם
 שילב הקב"ה באדם את הרוח שהוא חלק אלוהי
 ממעל, עם הבשר שהוא עפר מן האדמה, ומשניהם
 יחד הרכיב וברא את האדם, כדי שצ"י הרוח
 והנשמה יתעלה במעלות הרוחניות, וע"י הגוף
 והאברים בצירוף כחות הרוח והנפש, יתעסק
 במעשי המצוות ובעניינים הרוחניים ועל ידי
 שניהם יחד ימלא את תפקידו המוטל עליו כאשר
 הוא אדם למלא את חובתו בעולמו — ובבחינה
 זו ביקש מהקב"ה שיפקוד על עדת ישראל
 הכללית, איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר
 יבוא לפניו, היינו "איש על העדה", שיהיה
 ראש וראשון בכל מעלה ושבה ובכל המדרגות
 הנעלות הראויים למנהיג שינהל את עדת ה',
 עדה הקדושה ברוחניותה,

אולם, שיהיה בו גם
 הכוח לנהלם בעניינים החומריים — אשר יוציאם
 ואשר יביאם, כלומר, שגם יהי קרוב להם
 במדרגה זו שיוכל ללכת עמם בכל ענייניהם
 וצרכיהם הגשמיים, שיהיה סובל כל אחד ואחד
 לפי דעתו, ועל זה אמר, ולא תהיה עדת ה'
 — שהוא ציון על מעלתם הרוחנית, שמבחינה
 זו ודאי שיהי להם מנהיג הראוי לזה, אולם,
 שלא תהיה עדת ה' — כצאן אשר אין להם רועה —
 היינו שגם מבחינת צאן, שהוא מכוון לענייניהם
 החומריים והגשמיים, בבחינת הצאן הבהמי, שלא
 יהיו בבחינה זו כצאן אשר אין להם רועה,
 להשפיע להם צרכיהם הגופניים, ולזה צריך
 מנהיגם להיות איש רם המעלה ברוח להיות
 מנהיג "עדת ה'", אולם צריך להיות גם בבחינת
 "רועה צאן", לכלכל אותם כפי משאלות החיים
 הארציים, חו היתה תפילתו ובקשתו, שיפקוד
 ה' עליהם איש כזה שיהיה כלול בו שני הכוחות
 הללו: וביחוד היתה בקשתו כעת, כשעומדים
 ישראל להכנס לארץ ישראל, ותהיה התנהגותם
 יותר על פי הטבע, ולא כמו שהיו במדבר בהנהגה
 שהיתה כולה נסית.

א"כ הרי היה
 יהושע במדרגה גבוהה כזו שלא זה ידו מרבו
 שעה אחת, עד שבשעת פטירתו של משה לא
 היה לו שום ספיקות לשאול עליהם, ולעומת זה
 היה גם כן טורח ומטפל בדברים הפשוטים
 הגשמיים, כגון לסדר את הספסלים ולפרוש
 המחצלות וכיוצא בהם, והוה האות שהוא האיש
 אשר בכוחו לעסוק גם בצרכיהם הגשמיים של
 ישראל, ויוכל להלוך כנגד רוחו ודעתו של כל
 אחד ואחד, וכשם שהיה משרת את משה בכל
 כוחו, כדאי הוא שישרת גם את ישראל בכל
 ענייניהם ברוח ובחומר, והוא יהיה המנהיג הן
 בבחינת "עדת ה'", במובן הרוחני, והן בבחינת
 רועה הצאן, במובן הגשמי, להשפיע להם צרכיהם
 הגשמיים ולהלוך כנגד רוחו ודעתו של כל אחד
 ואחד, כבקשת משה בתפלתו לפני הקב"ה, וכן
 כתב רש"י: איש אשר רוח בו, כאשר שאלת
 שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד,
 וכ"ה בספרי.

הדור, ושלא היה משה יכול לרדת למדריגתם
 להשפיע להם צרכיהם החומריים, נמצא שמצבם
 הם גרם להם כל זה שלא זכו למנהיג כמשה
 שהיה לו פני חמה, והיו צריכים למנהיג כיהושע
 שהוא בבחינת פני לבנה, ועל זה אמרו, אוי לה
 לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה, היינו
 שצטערנו ונתביישו על שירידת הדור גרמה להם
 שלא זכו להמשיך להיות להם מנהיג כמשה שיהיה
 כפני חמה.

אמר חיים - ר' מנחם - רפ"ה [אמרי]

וכך הוא ממשך: "אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה". ויש להקשות אמאי חוזר ואומר "ואשר יוציאם ואשר יביאם", אחרי אמירתו "אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו"? אומרים בשם המגיד מוילנא, הגאון ר' זלמן זאב זצ"ל, שכך אמר בחספדו על הגרעק"א זצ"ל: נמצאים מנהיגים שבלי שום דיבורים הם יכולים להנהיג, כי הם משפיעים ע"י ה"אשר יצא לפניו" וה"אשר יבא לפניו". רק מסתכלים עליהם ורואים כזו הנהגה — וכבר מושפעים מהם ומשתנים לטובה!

אבל חוץ מה יש עוד ענין, וזה ה"אשר יוציאם ואשר יביאם" — שאם שואלים את דעתם ואת עצותיהם, הם יודעים איך להוציא בני"א ואיך להביא בני"א, כל אחד לפי מה שהוא צריך עצה הדרכה והנהגה! וזה תורף בקשת משה רבינו ע"ה, בקשה על המנהיג השלם — צריכים אחד שהוא בבחינת "אלקי הרוחות לכל בשר", שמצד אחד יהיה יודע דעתו של כל או"א, ושיוכל לסבול כל או"א לפי דעתו; ומצד שני — שישמש בעצמו דוגמא אישית, והנהגתו לבדה תכיל כח משיכה והשפעה, ונצחא אפשר לשאול ממנו עצות והוא יודע איך להוציאם ואיך להביאם.

ה) ובגמרא בבא בתרא (ע"ה א') אמרו, על מה שנאמר כאן בפרשה למשה על יהושע, ונתת מהתוך עליו (במדבר כ"ז), ולא כל הודך, וקנים שבאותו דור אמרו, פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושא אוי לה

לאותה כלימה, ולפי האמור יש לבאר, דמשה רבינו שהיה במדרגה של הודככות חומרו עד שלא היה חוצץ כלל בין גופו לנשמתו, כמו שהובא לעיל משל"ה ונפש החיים ישכ"ה בוזה"ק, והיה כולו מאיר ומבהיק בעצם, לכן דימהו לפני חמה, שהוא גוף מזהיר ומאיר בעצם, אולם יהושע לא היה במדרגה זו כמשה שגורדך חומרו לגמרי, ועל ידי דביקותו במשה שלא מש מתוך האהל, זכה לקבל ממנו אור זהרו בבחינת הלבנה שמקבלת אורה מתחמה, ובבחינה זו דימהו לפני לבנה.

התאוננו וקנים שבאותו הדור ואמרו, פני משה כפני חמה שהוא יך ומוזכך מכל חומר ומבהיק בעצם עצמותו, ויהושע אינו במדרגה זו כמשה, אלא שקיבל ממנו אור זהרו, ופני יהושע כפני לבנה, ומה שנתמנה עליהם יהושע ולא היו יכולים להיות תחת הנהגתו של משה, הוא מצד ירידת

Rashi (ibid.) defines it as שייכל להלך כנגד רוחו של כל אהד ואהד, He is capable of adapting himself to each person in accordance with that individual's personality. This was the intent of Moshe's request.

רבונו של עולם גלוי נידוע לפניה דעתו של כל אהד ואהד, ואין דומין זה לזה. מנה עליהם מנהיג שיהא טובל כל אהד ואהד לפי דעתו (רשיי במדבר כו:טו).

Master of the universe, each person's disposition is manifest to You and they are not similar. Appoint a leader who will be able to tolerate each one according to his disposition (Rashi, Bamidbar 27:16).

But how does one find it within himself to be איש אשר רוחו בו? How does one cope with the uniqueness of the individual, while leading the nation as a whole?

Here Chazal teach us the degree of tolerance that a leader must have for his people. It is only by considering them as his children that he can cope with their individual needs, characteristics and idiosyncracies in the way that a father relates to all his children as disparate as they may be.

This is what Moshe was referring to when he complained:

האגבי נריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתייהו כי תאמר אלי שאהו כחיקך כבאשר ישא האמן את הינק (במדבר יא:יב). ותיבו אמר לו כן? "לה נהו את העם הזה", ואומר, "הינצום אל בני ישראל" על מנת שיהיו סוקליו אהבם ומקורפין אהבם (רשיי שם).

Have I carried this nation? Have I given birth to it that You tell me, "Carry it in your lap as a nurse carries the suckling babe" (Bamidbar 11:12)?

Where did [God] speak to him thus? [As it says,] "Go lead this nation," and it says concerning Israel, "[Take charge of them]" — even though they stone you and humiliate you (Rashi ibid.).

If leadership of Israel requires tolerating stones and insults, then it is only possible if one considers his mission as parental. A stranger will decline responsibility if the difficulties become intolerable, unlike a parent who will remain a parent forever, even if the child rebels against him. It is in this aspect of leadership that we perceive Moshe's task, as that of a mother carrying her suckling child.

20 Why indeed could Moshe not relate to Israel as a parent? The answer is that the relationship must be reciprocal. If Moshe is to relate to Israel as a parent, then Israel must relate to him as children. A child, notwithstanding his differences with his father, still feels that his father is acting in his (the child's) best interest. If Israel did not reciprocate the child-parent relationship with Moshe, he could not

23 Consulting the Mishna - R. Piuskin pg 24

VILNA GAON: "A person cannot break his basic personality. But everyone has free will to choose how he will act within the basic structure of that personality. Whether a person will be righteous, or evil, or average is up to him. As the Talmud (Shabbos 56a) states: A person who is born with a tendency to shed blood makes his own choice as to whether he will draw blood for healing, or as a robber, butcher, or mohel (ritual circumciser). That is, his choice of how he expresses his basic personality will be the key factor which determines whether he will be righteous, evil, or average.

Hashem told Hoshea, "Your children have sinned." [To which Hoshea] should have replied, "They are Your children, the children of Your favorite ones, sons of Avraham, Yitzchak and Yaakov; have mercy upon them." Not only did he not give this reply but he said, "Master of the world, the whole world is Yours, exchange them for another people." Said the Holy One, "What shall I do with this old man? I will tell him to marry a harlot and bear children of harlotry. Then I will tell him to send her away. If he will be able to send her away, then I will be able to do so to Israel..." [Hoshea

proceeded to do so and God told him,] "Separate yourself from her." Said he, "Master of the world, I have children by her and I cannot expel or divorce her." Said the Holy One, "If this is the way you feel about your wife who is a harlot and your children who are possibly yours, possibly someone else's, certainly-I feel that way about Israel who are My children..." (Pesachim 87a).

feel that way about them. This is implied in the comment of Sforno:

A father can lead his children despite differences of opinion, because they feel that he loves them and acts on their behalf and for their benefit. But these people [i.e., Israel] do not trust me at all and are suspicious of me, testing me as to what I can do for them (ibid.).

21 But, to return to Hoshea, why could he not consider Israel as his children? After all, a prophet is like a father to his people, as Elisha exclaimed when he mourned Eliyahu the prophet, "Father, father..." (II Melachim 2:12). Moreover, since God created the world by the word of His mouth, creating reality by His mere utterance, then using the Divine word "your children" should have been reason enough for Hoshea to relate to them as his children.

The answer is that a father's love is begotten by the work and sacrifice on behalf of his children. One comes to love another person as a result of giving to him and not, as is mistakenly thought, as a result of receiving from him.

Chazal say, If you wish to love your friend and to cleave to him, exert yourself on his behalf (Derech Eretz Zuta, 2).

22

Hoshea lacked this prerequisite of a father's love. He had never toiled or endangered himself for Israel, and so he could not possess a father's tolerance. Only one who gives and gives becomes a father, and only a father has the patience and forbearance to tolerate all his children's shortcomings and wrongdoings.

Therefore, King Solomon (Mishle 22:6) tells us to train children according to their individual natures. Guide a child according to his basic nature to do mitzvos. When your approach is in alignment with his personality, he will continue in this positive path his entire life. If, however, you try to force someone to act in a way that is inconsistent with his basic nature, he might listen to you in your presence, out of fear. But as soon as he can escape your authority, he will turn away from what you have taught him."

Who is strong?—he who subdues his [evil] inclinations.

No two people are quite alike. Every human being has his unique temperament, and therefore develops his individual temptations, desires and passions. One person will play cards until the wee hours of the morning; another will remain glued to the television set; a third will indulge erotic desires insatiably; a fourth will "do anything for a dollar." Note that the *mishnah* uses the term *yitzro*, "his inclination." Who is strong? asks Ben Zoma. He who can contro his desires, who can say *No* to his passions, that are indigenous to him.

Let us recall one of the statements of confession in the prayer of *al het* that we recite on *Yom Kippur*, The Day of Atonement: "[Forgive us] for the sins we have committed before Thee through the evil inclination." This is surely a strange category of wrongdoing to include in a long list of sins. For this statement would seem to cover every conceivable kind of transgression. Does man ever commit a sin without an evil inclination? Then shouldn't this one sentence make the rest of *al het* superfluous?

The answer is that these words of confession refer not to our actual deeds of evil and wrong, but to a "bonus," an increment that we acquire with every transgression. For with every misdeed we build up and develop the *yetzer ha-ra*, the passion for evil within ourselves. The very first time a person sins, he generally feels concerned and a bit frightened at the time. There are pangs of guilt. But after the sin is over and done with, the *yetzer ha-ra* feels more securely entrenched. It has grown stronger, and is now quite a "big fellow." In a while it comes around, all confidence and smiles, and whispers, as it were, "See, it did not hurt at all! And think of the pleasure and benefits you gained. We ought to do it again!" Soon the sin becomes the usual thing to do.

Yes, we have sinned before the Almighty through our *yetzer ha-ra*: With every wrong deed, we gradually build the evil inclination into a Frankenstein monster that we permit to dominate us. If you can put your *yetzer* in its place and keep it there, only then are you truly strong.

Throughout Talmud and Midrash there are continual references to "war with the evil inclination."²⁰ For it is indeed a constant battle that the human being must wage, against an enemy that is as sly as he is strong, as clever as he is resourceful. That is why Ben Zoma uses the present tense: "he who subdues his passion." A person must be ever ready to struggle and resist. Each day presents a new challenge and a new attack. Defeated on one front, the *yetzer ha-ra* will unexpectedly appear elsewhere.

30

The Holy One said to Moshe: "Yehoshua has served you exceedingly and honored you exceedingly; he would arise early and remain late in your study hall; he would arrange the benches and spread out the mats. Since he served you with all his ability, it is fitting that he serve Israel, for he should not forfeit the reward due him. Designate Yehoshua the son of iNun [as your successor], to fulfill that which is written (Mishlei 27:18), 'He who guards the fig tree shall eat its fruit'" (Bamidbar Rabbah 21:14).

Inseration: Insight
In Parashas Ki Sisa (33:7), the Torah refers to an individual who went to Moshe's tent seeking the Divine word as a *מבקש ה'*, one who seeks [the word of] Hashem. Yehoshua was the classic *מבקש*, unrelenting in his clinging to his teacher and in his diligent guarding of the fruit of Torah, as he toiled to attain an understanding of Torah in all its depth and breadth. Because he was such a *מבקש* he was privileged to succeed Moshe and to transmit Torah to the next generation.

"ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון" — האם היה אדם שמושה רבינו הכיר אותו יותר טוב מאשר את יהושע בן-נון, שעליו התורה מעידה (שמות לג, יא) "נער לא ימים מתוך האהלי" עכ"ז הוא לא הבחין בו את מה שרביש"ע ראה בו! והקבי"ה אומר לו: "קח לך את יהושע בן נון, איש אשר רוח בו, וסמכת את ידך עליו". הסבא זצ"ל מנובחרדוק בספרו "מדרגת האדם" (מאמר תקון המדות, פ"ג) מבאר כדלהלן: הקבי"ה אמר למשה רבינו — אתה מחפש למנהיג איש שהוא בבחינת "אלקי הרוחות לכל בשר", איש שהוא יהיה איש על העדה וכו', איש שיודע רוח כל או"י ותכונתו וטבעו ומדותיו וכל הטעויות שלו ולפתור שאלותיו לפי רוחו ודעתו ודרך שכלו, אדם שיודע לסדר לכל אחד כפי חלקו המיוחד לו ויתן לו עצות ותחבולות וישתתף עמו לעיין בו ולהעלות ארוכה לכל מדויו — על אדם כזה אתה שואל ממני ואומר "יפקוד ה' אלקי הרוחות" וכו', כי אני יודע למצוא איש כזה שהוא ראוי להיות מנהיג העם?

25 אומר אני לך

— אין אתה יודע את הסוד! הסוד הוא "איש אשר רוח בו" — לא צריכים "רוחות לכל בשר", רק צריכים "רוח בו"! דהיינו שיש בו רוח להיות מנהיג על עצמו. הוא בודק את עצמו ומושל ושולט על עצמו ועל מדותיו. איש שהוא מושל ברוחו ועוצר בנפשו, אדם שהוא מנהיג על עצמו, הוא זה הראוי להיות מנהיג ג"כ על הציבור. כי בהיות רוחו כ"כ חזקה עד שיכול למשול על טבעו ומדותיו, ולפתור לעצמו כל שאלותיו ותביעותיו על-פי ההשקפה האמתית, ואינו מפתח מכל הרוחות שבעולם — אדם כזה מסוגל להנהיג את הציבור ולחנכם כל אחד חינוכו המיוחד לו לפי דרגתו ומחותו! אם אתה רואה איש כיהושע בן-נון, שאתה רואה ויודע שהוא "איש רוח בו" — הוא זה שיכול להנהיג את כלל ישראל. יהושע בן-נון שעליו אומרים חז"ל (במדבר כא, יד) שהוא היה מסדר את הספסלים באהלו של משרע"ה ופורס את המחצלות — הוא ה"איש אשר רוח בו"; כי הוא היה יכול לעצור ברוחו, הוא היה אדם המוכן לעשות כל מה שדרוש אל הדבר, בלבתי פנות לבו להשיג על כבודו לגמרי!

32

ויאמר מה אלישע בן שפט וגו'. א"ר יוחנן משום רשב"י: גדולה שמושה של תורה יותר מלמורה, שנאמר אשר יצא מים על ידי אליהו, למד לא נאמר אלא יצא, הא למדת שגדולה שמושה יותר מלמורה א.

33

עוד פעם אפשר לומר בדבר הזה, דהנה כבר ביארו התכמים דלכך לא נאמרה בתורה תורה המדות כמו שצריך האדם להיות עניו ומכלן ובעל רחמים וכדומה מתפדות הטובות. ותו משום שאין קבע למדות כי הן משתנות המיד לפי המועל ולפי הזמן ולפי המקום. כי לעמים טוב מדה הרחמים, ולעמים צריך האדם להיות אכזר. כי יש אנשים כאלה שאסור לרחם עליהם. וכן גם יש זמן שצריך האדם להראות גיאות וכעס. ובכדי לדעת איך לחתמש במדות האלו ובהסוכן או אפשר לקבוע על זה דינים, לפיכך לא נאמרו בתורה, אלא מי שהיא משמש תלמודי חכמים הוא לומד מדרך הנהגתם בחיים איך לחתמש במדות האלו, ועל זה אמרו: גדולה שמושה של תורה יותר מלמורה.

18. איש אשר רוח בו — *A man in whom is spirit ... who is prepared to receive the light of the living king's countenance* (based on Proverbs 16:15), similar to, ובלב כל חכם לב נחתי, *And in the hearts of all that are wise-hearted I have put wisdom* (Exodus 31:6).

35

18. איש אשר רוח בו — *A man in whom is spirit*. The Talmud in tractate Berachos 55a says, "The Holy One, Blessed is He, gives wisdom only to one who already has wisdom." R' Abbahu derived this concept from Exodus 31:6, which is quoted by the Sforno in his commentary on this verse. In other words, God's light and inspiration demands a vessel which is capable of receiving it. That is why God assures Moses that Joshua is indeed such a man — one in whom there is spirit and hence, he will be able to receive additional spirit and wisdom.

Ethics from Sforno

38

The Talmud relates that once Ben Zoma saw a multitude of Jews on an elevation on the Temple mount, and he pronounced the prescribed benediction, "Blessed is He who knows secrets"; then he added, "and blessed is He who created all these to be of service to me." At first glance this sounds enormously arrogant and self-centered. Whatever could Ben Zoma have meant? Surely he was no blind egotist. Let us, however, examine his utterance in connection with his dictum in our *mishnah*, and its meaning will become clear.

39

Therefore, when you see a multitude, the Sages instruct you to say this particular blessing: to remember that before you is a group of unique, unregulated individuals, each with his inner knowledge and thoughts that only God will know.

But Ben Zoma realized something else: because each human being is unique, there is something to be learned from everyone. "From all my teachers have I gained wisdom," and everyone can be a teacher, knowingly or unknowingly; everyone has something of value to impart.

As Ben Zoma beheld a multitude of people, he saw a multitude of potential teachers, a multitude of opportunities to learn. It was not in arrogance but in all humility that Ben Zoma declared, "Blessed is He who created all these people to be of service to me." To him people were not rivals, but rather fellow students and fellow teachers, in the great school of human experience.

40

The essential point of Ben Zoma's observation is that ultimately wisdom is not any one fixed body of knowledge, some definite thing that can be possessed once and for all. It is not a substance which, once you have enough of it, qualifies you to be called wise. Wisdom is rather a kind of activity, an approach to life, a way of life. If you would be wise, you must learn to act wisely, especially in our relations with others. You must develop and retain the ability to learn from others, to add something to your own personality as a result of each experience. Hence, wisdom is not a permanent quality, to lock away and retain in treasure-vaults of the mind. The day a person stops acting wisely, to acquire wisdom, he is no longer wise.

41

Inspiration & Insight

Most commentators understand these words in the way of Rashbam (ibid.): "In such a brief time, the glory of [Israel's leadership] became so diminished! — for though Yehoshua was a prophet and leader like Moshe, he could not attain Moshe's glory."

The Chofetz Chaim, however, understood the elders' words in an entirely different sense. True, Yehoshua's luster paled beside the brilliance of Moshe. But they now realized that he was at least a moon, a reflection of Moshe's brilliance, and had outshone them all to become the nation's leader — though initially many others had seemed more worthy of this role. Yehoshua had surpassed everyone because he was the greatest מַבְקֵשׁ of all. If only they had striven and struggled as he did! "Woe for this shame, woe for this humiliation!"

May we merit to follow in Yehoshua's ways and may our love for Torah be intense and everlasting.

הנה בספורנו פירוש אחר

והנה בספורנו פירוש אחר, וז"ל: מוכן לקבל אור פני מלך חיים, כענין ובלב כל חכם לב נתתי חכמה עכ"ל. ולכאורה יש להבין מהו "חכם לב", שבלבו נתן ה' חכמה, והרי "חכם לב" הוא קודם לנתנת החכמה שנתן לו ה', ומשמע שלהשגות "חכם לב" צריך האדם מעצמו, ואז הוא שהקב"ה נתן חכמה בלבו, ומצאנו פשר דבר בדברי הספורנו הללו, כי "חכם לב" ענינו, מי שמוכן לקבל אור פני מלך חיים, ור"ל מי שאינו מסתפק במה שיש לו, אלא כל כולו הוא מבקש ושואף להתעלות יותר ויותר, וזהו "חכם לב" אשר זוכה שיתן ה' חכמה בלבו. וזו היתה מעלתו הגדולה של יהושע, אשר בזה היה הוא המיוחד יותר משאר בני דורו, שלבקשת החכמה שלו לא היה שיעור.

37

ואכן מצינו ביהושע שבשעה שעלה משה למרום המתין לו יהושע למרגלות הר סיני (רש"י שמות כ"ד י"ג), וכל כך למה, כדי שמיד עם רדת משה רבו מן ההר יוכל לשמש עזב יהושע את ביתו ואת כל ישראל, והיה בודד מ' יום למרגלות ההר, כדי לזכות לשמש את משה כמה רגעים נוספים, מהלך אדם מן הר סיני עד למחנה ישראל. (ונחבאר ענין זה בהרחבה במאמר בקשת החכמה ש"ק תצוה תש"א).

ועומק הענין הוא, שאת הבית קבול לחכמה על האדם עצמו להכין, ואז הוא שהקב"ה ממלאו, וכמו שנאמר "הרחב פיך ואמלאהו" (תהלים פ"א), ופירש"י ובאבע"ז הרחב פיך ושאל ככל שתוכל, ואמלאהו. והרחבת הפה שהוא יצירת הבית קיבול יש על האדם עצמו לשטור

41

ואף בלימוד התורה כן, כל שעה שעוסק בה הרי זה מקבלה מחדש, ואינה התורה של אחרים כלל, ואף שבאותה תורה ממש הוא עוסק. כתב החסיד יעקב כפ"י לאבות (פ"ו מ"ד) וז"ל והוי שותה בצמא את דבריהם, כאשר טבע האדם לקוץ דבר בהתמדתו, אמר התנא, שאל יאמר האדם כבר שמעתי דבר זה פעמים רבות. אלא חוי שותה בצמא את דבריהם, כאילו לא שמעת מעולם, עכ"ל. כן נחבאר שחייב לימוד התורה כך הוא, ללמוד בצמאון, וצמאון הוא להרגיש חסיד כאילו פעם ואשובה שומע דבר זה, ואם תחסר לו הרגשת החידוש אף אם ילמוד אין זה לימוד בצמא וח"ו יגיע לכלל "לקוץ דבר", נמצא שאין מעלת ה"מבקש" מעלה בעלמא, אלא תנאי ועיקר בעצם לימוד התורה. ומעתה מה שאמרו ז"ל "יחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה מור סיני", הוא משום ש"לומדיה" באמת, הם "מבקשים" "מבקשי ד", ולומדים אותה בצמא כאילו לא שמעוה מעולם, וכאילו ניתנה היום מחדש מר סיני.

Summary:

- *Two qualities in leaders
  - o Spiritual; great person
  - o Sensitivity to the needs of the people
- *"A man with spirit within him."
  - Ability to reach each person
  - View them as children
  - Person of inner strength and character
- *Qualities of Yehoshua:
  - Service of Torah
  - Thirst for knowledge
- *"Humiliation"
  - Generation downfall
  - Realization how they could have achieved greatness